

14.03.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**14 Mart 2024
Perşembe**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

14 Mart 2024 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARI

— 11/3/2024 Tarihli ve 8247 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararının Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8259)

YÖNETMELİKLER

- Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Emniyet Genel Müdürlüğü Adına Yükseköğretim Kurumlarında Okutulacak Öğrencilere Dair Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Göç İdaresi Başkanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği
- Bitki Koruma Ürünlerinin Ruhsatlandırılması ve Piyasaya Arzı Hakkında Yönetmelik
- Esnaf ve Sanatkârlarca Üretilen Mal ve Hizmetlerin Fiyat Tarifeleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

- Tıbbi Cihaz Yönetmeliğinin Ek XVI’sında Listelenen Tıbbi Amaçlı Olmayan Ürün Gruplarına Yönelik Ortak Spesifikasyonların Belirlenmesi Hakkında Tebliğ

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 1/2/2024 Tarihli ve E: 2022/154, K: 2024/33 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 11/1/2024 Tarihli ve 2018/11489 Başvuru Numaralı Kararı

Hayvancılığa 3.9 milyar TL'lik ödeme yapılacak

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, 3.8 milyar liralık hayvancılık desteği ödemelerinin 15 Mart Cuma günü (yarın) hesaplara aktarılacağını açıkladı.

Tarımsal üretim açısından önemli illerden biri olan Van'ı ziyaret ettiklerini kaydeden Yumaklı, "Bu serhat şehrimizde son 21 yılda uyguladığımız politikalarla güçlü bir tarımsal alt yapının oluşmasını sağladık. Yaklaşık 38,4 milyar liralık yatırım ve desteklerle bu alt yapının oluşması sağlanmış oldu.

Su ve sulama alanında da 23,5 milyar liralık yatırımla 173 tesis hizmete alındı. Kırsal kalkınma desteklerimiz de devam ediyor. Ağaçlandırma anlamında da 6,6 milyon fidan ve tohumu toprakla buluşturmuş olduk. Yaklaşık 1,1 milyon dekar alana sahip 14 ovamızı da koruma altına almış olduk. Van'da üretilen 18 ürün de coğrafi işaret olarak markalaşma yolunda önemli adım attı" diye konuştu.

"11 yerleşim yerindeki tarım arazilerini suyla buluşturacağız"

Ülkedeki bütün yetiştiricilerin daha verimli, daha kaliteli, daha üretken şekilde üretimlerini yapabilmesi adına hayvancılık desteklerini yeniden revize ettiklerini anımsatan Yumaklı, bu çalışmanın yayınlanma sürecinde olduğunu, bütün üreticilerin uygulamalarını yayınlanacak olan düzenlemeler kapsamında yürütmüş olacaklarını dile getirdi.

14.03.24

Küçükbaş hayvancılığın başkenti olan Van'dan bir müjde vermek istediğini belirten Yumaklı, şunları kaydetti: "Anaç koyun, keçi desteği ve sürü yenileme desteği başta olmak üzere birçok başlıkta toplam 3 milyar 870 milyon liralık hayvancılık destekleme ödemelerini bu cuma günü saat 18.00'den itibaren üreticilerimizin hesaplarına aktarmış olacağız. Tüm üreticilerimize hayırlı uğurlu olsun. Van özelinde iki müjdemiz daha olacak. Su, tarımsal üretim için son derece önemli. Van-Çaldıran Çubuklu Barajı ve Sulaması Projesi'nin ihalesini 2023 yılının sonunda yapmıştık.

Hava şartları müsaade ettiğinde barajın inşasına başlamış olacağız. 50 bin dekar sulama alanına sahip. 11 yerleşim yerindeki verimli tarım arazilerini suyla buluşturmuş daha verimli ve daha kaliteli üretimin temelini atmış olacağız. Van merkez ve ilçelerinde 215 milyon lira maliyetli 11 taşkın koruma projemizi de 2024 yılı yatırım programımıza aldık. Van'da bu manada güçlü tarımı oluşturmak adına üretim yapan, emek sarf eden bütün paydaşlarımıza teşekkür ediyorum."

Akman: Yumurta fiyatları yılın ikinci yarısında hızlı yükselecek

YÜSAD Başkanı Metin Akman, yumurta fiyatlarının yılın ikinci yarısında hızlı bir yükselişe sahne olabileceğini söyledi. Akman, "Yumurta fiyatlarının ikinci altı aylık dönemde enflasyona paralel ve üstünde artacağını tahmin ediyorum" dedi.

İRFAN DONAT

Yumurta Üreticileri, Ürünleri ve Sanayicileri Derneği (YÜSAD) Yönetim Kurulu Başkanı Metin Akman, yumurta fiyatlarının yılın ikinci yarısında hızlı bir yükselişe sahne olabileceğini söyledi.

Bloomberg HT'de yayınlanan Tarım-Analiz programına konuk olan Akman, maliyetlerdeki artış kadar iç talep ve dış pazarlardaki gelişmelerin de yumurta fiyatları üzerinde etkili olduğunu söyledi.

Yumurta üretiminde en önemli maliyet kaleminin yem olduğunu ve yem hammaddeleri açısından Türkiye'nin ithalata bağımlı olduğunu hatırlatan Akman, "Yumurta üretiminde kullanılan yemin önemli bir kısmı ithalata bağımlı. İthalata bağımlı olunca da **döviz kurları** faktörü öne çıkıyor. Öte yandan ürünü satarken de yüzde 70-80'i iç piyasaya satılıyor. Yumurta üreticisi, tüccarı, iş insanları bu süreci ihracatla iyi yönetiyor ve maliyet etkisini bu şekilde dengelemeye çalışıyor" dedi.

Yumurtanın geçen yıldan bu yana en şanslı hayvansal protein kaynağı olduğunu savunan Akman, “Dünya piyasasıyla karşılaştırdığımızda Türkiye’de yumurta çok ucuz. İç piyasada diğer protein kaynaklarıyla da karşılaştırdığınızda ucuz kalıyor. Neden çok ucuz? Son aylarda Süveyş Kanalında yaşanan kriz burada etkili oldu. Kriz çıktıktan sonra yumurta ihracatında belirli sıkıntılarla karşılaşmaya başladık. Bu sıkıntıları Rusya gibi farklı pazarlarla aşmaya çalışsak da şu anda bir arz fazlamız var. Arz fazlamız olduğu için, Ramazan gelmesine ve talep artmasına rağmen arz talepten fazla olduğu için şuan yumurta fiyatları çok ucuz. Maliyetlerden çok şuan talep bacağı yumurta fiyatını belirliyor. Gelecek aylarda bayramın gelmesi, havaların ısınmasıyla birlikte yumurta fiyatlarında çok artış olmayacağını düşünüyoruz. Bu seviyelerde kalacaktır ama yılın ikinci yarısında yumurtada hızlı bir yükseliş beklenebilir. Çünkü talep artacaktır. Hem turizm sektörü hem de Eylül ayına yaklaşırken okulların açılmasıyla birlikte piyasaların hareketlenmesi bunu sağlayacaktır” diye konuştu.

YÜSAD Başkanı Akman, “Diğer yandan yumurta üreticisi para kazanamıyor desek yeridir. Dolayısıyla kapasitelerde ve arzda bir düşüş bekliyoruz. Arkasından talep artınca da tam tersi bir sarmala gireceğiz. Fiyatların ikinci altı ayda hızla artacağını tahmin ediyoruz” yorumunda bulundu.

Gıda enflasyonunun manşet enflasyondan daha yüksek seyrettiğini hatırlatan Akman, ikinci ve üçüncü çeyrekte enflasyonun ne olacağını öngöremediklerini ancak yılın ikinci altı ayında yumurta fiyatlarındaki artışın gıda enflasyonuna yakınsayacağını düşündüğünü söyledi.

Akman, “Maliyetler ne kadar artarsa yumurta fiyatları en az onun kadar artacaktır. Eğer bu artış devam etmezse ve çiftçi kazanamazsa daha fazla arz şoklarına dolayısıyla da fiyat şoklarına hazır olmamız gerekir. O yüzden ben yumurta fiyatlarının ikinci altı aylık dönemde enflasyona paralel ve üstünde artacağını tahmin ediyorum. Tüm bu artışlara rağmen yumurta en ucuz hayvansal protein kaynağı olmaya devam edecektir” dedi.

“Süveyş Kanalı açılmadan bizim yumurta ihracatı konusunda net bir şey söylememiz kolay değil” diyen Metin Akman, “Çünkü ticaretin, ihracatın nasıl etkileneceğini açıkçası öngöremiyoruz. Şuan Rusya, Afrika ve diğer kanallarda çalışıyoruz ama o işin dengeye oturması zaman alacak. Bunları yılın ikinci çeyreğinin sonunda konuşmakta fayda olabilir. Şuanda oluşan arz fazlasından dolayı yumurta çok ucuz. Bu yılın toplamına baktığınızda da ilk 6 ayda belki düşük giden fiyatları, ikinci altı ayda ise hızlı yükselen fiyatları göreceğiz. 2024 yılının yumurta üretim ve ihracatının 2023’ten çok farklı olacağını tahmin etmiyorum. Her şeye rağmen aynı seviyelerde gerçekleşecektir” diye konuştu.

Ekmek ve simide zam Ticaret Bakanlığının onayıyla yapılacak

Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, ekmek ve simit fiyatlarının belirlenmesine ilişkin yönetmelikte değişiklik yaptı. Yönetmelik Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Yönetmeliğe göre, ekmek ve simit fiyatlarının belirlenmesinde Ticaret Bakanlığı'ndan olumlu görüş alınacak.

Ekmek ve simit fiyatı belirlenirken ilgili belediye, Ticaret İl Müdürlüğü, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, ticaret ve sanayi odası veya ticaret odası ile ilgili odanın temsilcilerinden oluşan komisyonun değerlendirmesinin ardından ilgili federasyon ve Ticaret Bakanlığı'nın olumlu görüşü aranacak.

İşte o yönetmelik:

"Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonundan:

ESNAF VE SANATKÂRLARCA ÜRETİLEN MAL VE HİZMETLERİN

FİYAT TARİFELERİ HAKKINDA YÖNETMELİKTE

DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

MADDE 1- 14/2/2008 tarihli ve 26787 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Esnaf ve Sanatkârlarca Üretilen Mal ve Hizmetlerin Fiyat Tarifeleri Hakkında Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkra aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, simit ile 4/1/2012 tarihli ve 28163 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Ekmek ve Ekmek Çeşitleri Tebliğinin (Tebliğ No: 2012/2) 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde tanımlanan ekmeğin fiyatına ilişkin tarifeler, sırasıyla, ilgili belediye, Ticaret İl Müdürlüğü, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, ticaret ve sanayi odası veya ticaret odası ile ilgili odanın temsilcilerinden oluşan komisyonun değerlendirmesinin, ilgili federasyon ve Ticaret Bakanlığının olumlu görüşünün alınmasından sonra Birlik tarafından onaylanır.”

“Ancak, Bakanlık tarafından talep edilen tarife olumsuz görüş bildirilmesi durumunda Birlik, yeni tarife talebini gerekçeleri ile birlikte komisyon toplanmaksızın tekrar Bakanlığın görüşüne sunar; görüşün alınmasından sonra onaylar.”

MADDE 2- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Yönetmelik hükümlerini Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu Genel Başkanı yürütür.”

Gıda güvenliği kaynaklı 600 milyon hastalık, 420 bin ölüm vakası

Gıda Güvenliği Derneği Başkanı Dr. Samim Saner, güvensiz gıdadan dolayı dünya genelinde her yıl 600 milyon hastalık vakasına rastlandığını ve bundan kaynaklı yıllık ölüm sayısının ise 420 bin olduğunu bildirdi.

ANKARA (EKONOMİ)- Gıda Güvenliği Derneği koordinatörlüğündeki 8'inci Gıda Güvenliği Kongresi 9-10 Mayıs tarihleri arasında gerçekleştirilecek. Kongre Başkanı Dr. Samim Saner, tedarik zincirinin küreselleşmesiyle birlikte güçlü bir gıda güvenliği kültürüne ihtiyaç duyulduğu dönemden geçildiğini bildirdi.

Saner güvensiz gıdadan dolayı dünya genelinde her yıl 600 milyon hastalık vakasında rastlandığına dikkat çekerken, bu sebeple yıllık ölüm sayısının ise 420 bin olduğunu aktardı.

Kongrenin sloganının "Gıda Güvenliği Sorumluluğumuzdur" olarak belirlendiğini ifade eden Samim Saner, "Gıda tedarik zincirinin küreselleşmesi ile beraber güçlü bir gıda güvenliği kültürüne ihtiyaç duyulan dönemden geçiyoruz" dedi.

Dünya Sağlık Örgütü'nün her yıl güvensiz gıda kaynaklı 600 milyon hastalık vakasıyla karşılaştığını duyurduğuna dikkat çeken Saner, bu kapsamda ölüm sayısının ise 420 bin civarında olduğunu söyledi.

Bu verilere göre gıda güvenliğinin sadece hükümetler ve gıda üreticilerinin sorunu olmadığını anlatan Saner, "Basın kuruluşlarının da, tüketicilere doğru bilgileri iletmek

14.03.24

ve gıda güvenliği konusunda bilinçli bir toplum oluşmasına katkıda bulunmak gibi önemli bir sorumluluğu bulunmakta” dedi.

Kongrenin “Uluslararası Gıda Güvenliği Kurumu (IAFP-International Association for Food Protection) işbirliğinde ve birçok meslek örgütü ve sivil toplum örgütünün desteği ile düzenlendiğini vurgulayan Saner, bu yıl interaktif oturum sayısının artacağını belirtti.

Gıda Güvenliği Derneği koordinatörlüğünde, 2009 yılından beri yapılan “Gıda Güvenliği Kongresi”nin sekizincisi, 9–10 Mayıs 2024 tarihinde İstanbul’da Grand Cevahir Hotel & Convention Center’da gerçekleşecek.

'Ette dışa bağımlı olduk'

TÜSEDAD Yönetim Kurulu Başkanı Sencer Solakoğlu, “Ne yazık ki Türkiye’de şu anda yeteri kadar hayvan yok. Türkiye et konusunda bugün için yurtdışına bağımlı” dedi.

Tüm Süt, Et ve Damızlık Sığır Yetiştiricileri Derneği (TÜSEDAD) Yönetim Kurulu Başkanı Sencer Solakoğlu, sosyal medya hesabından paylaştığı bir videoyla et fiyatları hakkında açıklamalarda bulundu. Solakoğlu, "Biz 'Anaç hayvanlar kesiliyor. Yapmayın. Yarın et bulamazsınız. Kıtık olur. Ödenmeyecek derecede pahalı et yenir' derken zaten bugünün gelmemesi için o mücadeleyi veriyorduk” dedi.

Sencer Solakoğlu şunları söyledi:

“Bildiğiniz üzere daha önce de her zaman dile getirdiğimiz gibi özellikle bundan 2-3 sene önce süt fiyatlarını gıda enflasyonunu önlemek için bir enstrüman olarak kullanmaya kalkışan zihniyet, çiftçilerin maliyetinin daha altında bir fiyattan sütü satma zorunluluğunu getirdi. Bu durumda insanlar özellikle süt sağan insanlar bu işten çıktılar ve ineklerini yani anaç hayvanlarını kestirdiler...”

1,5 MİLYAR DOLARIMIZ YABANCI ÇİFTÇİLERE ÖDENDİ

“1,5 milyar dolarımız geçen sene yabancı çiftçilere ödendi. 1,5 milyar dolarımız Türkiye’de destekleme bütçesi kadar neredeyse **hayvancılık** tarafındaki bir bütçeyi biz yabancı çiftçilere ödedik. Sadece bu hatadan dolayı bu sene de aynı şey yapılacaktır. Öyle bütçelendi. Yazık günah. 3 milyar doları Türkiye’de üretililecek bir hayvana, çiftçiye destek vermektense gidip Hans’a vermenin, hakikaten hiçbir mantığını göremediğim gibi şu anda da süt fiyatlarında yapılan, üreticiye yapılan inanılmaz baskı yani 13,5 liraya, 14,5 liraya süt satmak zorunda kalan çiftçi, öbür

14.03.24

tarafıta ambalaja girmiş ürünün 60 liralara kadar ulaşmış olması gerçekten izaha muhtaç bir durumdur. Burda günah keçisi çiftçi değildir ve çiftçi seçilmemelidir. Günahı yapan her kimse o bulunsun. Cezalandırılacaksa da cezalandırılsın. Ama unutmayın Türkiye’de insanımızı şu anda besleyecek yeterince hayvan olmadığı için ithalat yapmak zorundayız ve bu ithalatı düzgün bir iletişimle yapmadığımız için şu andaki volatilitiyi yaşıyoruz.”

Mehmet Şimşek iftarda bankacılarla sıkılaştırma adımlarını değerlendirdi

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, dün akşam İstanbul'da bankacılarla iftar yemeğinde bir araya geldi. İftar yemeğinde Merkez Bankası'nın son sıkılaştırma adımları ve etkilerinin değerlendirildiği öğrenildi.

Reuters'a konuşan üç bankacılık kaynağının verdiği bilgiye göre Bakan Şimşek dün İstanbul Finans Merkezi'nde TBB yönetimi ile geniş kapsamlı bir toplantıya katıldı.

Üç kaynak da yemekte son dönemde atılan sıkılaştırma adımları ve etkilerinin değerlendirildiğini belirtirken, bir kaynak "Adımların sektöre etkileri değerlendirildi. Kapsamlı bir toplantı oldu" dedi.

Ekonomi yönetiminden son dönemde sıkılaştırıcı adımlar gelirken, Merkez Bankası (TCMB) bugün TL likiditeyi sıkılaştıracak yeni zorunlu karşılık adımlarını açıkladı. Yeni ve daha önce atılan benzer adımların da etkisiyle hem TL kredi hem de mevduat faizlerinde artışlar görülüyor.

Fitch: Seçim sonrasında sıkılaştırmanın sürmesini bekliyoruz

Fitch Ratings'in Kıdemli Direktörü ve Türkiye Analisti Erich Arispe Morales, Türkiye'deki otoritelerin ilk hedefinin enflasyonu düşürmek olduğunu belirterek, seçim sonrasında enflasyonun düşürülmesiyle tutarlı politika sıkılaştırmasının sürmesini beklediklerini ifade etti.

Morales, Fitch Ratings'in Türkiye'nin kredi notunu 'B'den 'B+'ya ve not görünümünü "durağan"dan "pozitif'e yükseltmesinin ardından not artışı kararının nedenlerini açıkladı ve soruları yanıtladı.

Politika değişikliğinin geçen yıl eylülde Türkiye'nin kredi notunu 'B' olarak teyit ettikleri ve not görünümünü "negatif"ten "durağan"a çıkardıkları dönemde beklediklerinden daha fazla parasal sıkılaştırma sağladığını belirten Morales, "Bu dönemde, seçimlerin yakınlığı nedeniyle Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) manevra alanının kısıtlanacağını düşünerek faizin yüzde 35 seviyesinde kalacağını düşünmüştük. Ancak açıkça yanıldığımız kanıtlandı ve TCMB yılın başında yüzde 45 faiz oranına ulaşan bir sıkılaştırmayla daha iddialı oldu ve ekonomideki genel kredi koşulları sıkılaştı." diye konuştu.

Morales, parasal sıkılaştırmanın beklediklerinden daha ileri bir seviyeye gittiğini ancak enflasyon baskılarının güçlü kalmaya devam ettiğini belirtti.

Türkiye'de enflasyonun kısa vadede önemli bir politika zorluğu olmaya devam edeceğini düşündüklerini kaydeden Morales, "Enflasyonun düşürülmesiyle tutarlı politika sıkılaştırması bekliyoruz. Türkiye'deki otoritelerin ilk hedefi enflasyonu düşürmek." dedi.

Morales, politika değişimiyle Türkiye'nin uluslararası rezerv seviyesinde iyileşme görüldüğünü ve döviz korumalı mevduatların büyüklüğünün önemli ölçüde azaldığını anımsatarak, "Politikanın enflasyonda sürdürülebilir düşüş sağlanmasıyla tutarlı olmaya devam etmesi, cari açıkta daralma ve bazı portföy girişleriyle, uluslararası rezervlerde iyileşmenin sürmesini bekliyoruz." değerlendirmesinde bulundu.

Yurt dışı portföy girişinin Türk lirasında değerlenme ve rezerv biriktirme hedefine katkı sağlayabileceğini ifade eden Morales, cari açığın ise ocaktaki 37,5 milyar dolar seviyesinden bu yıl 31 milyar dolara ve 2025'te 28 milyar dolara gerilemesini beklediklerini belirtti.

Morales, ekonomi politikalarındaki değişimin Türkiye'nin uluslararası sermayeye erişimini de artırdığına işaret ederek, şunları kaydetti:

"İleriye dönük baktığımızda, yüksek seviyedeki dış finansman ihtiyacı da göz önüne alındığında, dış finansmana erişim, derecelendirme açısından kilit bir unsur olmaya devam edecek. Türkiye'nin yeniden yatırım yapılabilir notu alması zaman gerektiren bir süreç. Bunun için bazı kırılگانlıkların giderilmesi ve politikanın başarısına bakmamız gerekiyor ki burada da temel konu yine enflasyon."

Döviz talebini kısmak için tüm tuşlara basılıyor

Enflasyondaki yeni yükseliş dalgasına rağmen, seçim öncesi dönemde faiz artışına gitmesi beklenmeyen TCMB, dün de bankaların TL yükümlülük zorunlu karşılıklarına günlük bloke getirdi

Şebnem TURHAN

Yerel seçimlere geri sayım sürerken yurtiçi yerleşiklerin artan döviz talebi, beklentileri aşan enflasyon verisi ve seçim sonrasına yönelik belirsizlikler ekonomi yönetiminin son günlerde üst üste adımlar atmasına neden oluyor. Son olarak dün Merkez Bankası zorunlu karşılıkların banka büyüklüğüne göre bir kısmının bloke olarak tesis edilmesi ile 1 aya kadar vadeli mevduata da faiz uygulanmasını devreye aldı. Tüm bunların likiditeyi çekmeye yönelik hamleler olduğunu söyleyen ekonomistler seçim öncesi gelecek haftaki mart toplantısında faiz artırması beklenmeyen Merkez Bankası'nın, nisan toplantısında faiz artırmak zorunda kalacağına işaret etti. Bankacılık endeksi yeni hamleye negatif tepki verdi ve gün içinde düşüş yüzde 4,75'i aştı.

Döviz mevduatında 6 milyar dolara yakın artış

Yurtiçi yerleşikler önceki tecrübelerinin ışığında yerel seçimler yaklaştıkça dövize olan talebini arttırdı. Dolar/TL 32, Euro/TL 35 seviyesini aştı. Ekonomistlerin hesaplamalarına göre 1-8 Mart haftasında bankacılık sektörünün yabancı para mevduatı 5.9 milyar dolar artarak 207.1 milyar dolara ulaştı. Haftalık bu yükseliş son

iki yılın en hızlı döviz mevduatı artışına işaret ediyor. Merkez Bankası'nın aynı haftada bankalarla swapları da 6.2 milyar dolar arttı. Gram altın fiyatları serbest piyasada 2400 liranın üzerine gördü. Tüm bu artan talep karşısında geçen hafta döviz işlemlerine yönelik sözlü uyarıda bulunan ekonomi yönetiminin hamlesi sonrası serbest piyasa ile bankalararası piyasa döviz fiyatları arasındaki fark açıldı.

Ayrıca geçen hafta Merkez Bankası ticari ve ihtiyaç kredi büyümesine yönelik sınırları sıkılaştırdı. Bankacılık sektörü kaynaklarının verdiği bilgiye göre özellikle tüzel kişilerin kredi kullanarak döviz ve altın talebinin yoğunlaşması bu hamlenin gelmesine neden oldu. Bunun yanı sıra yine sözlü talimatla bankacılık sektöründen ticari ve ihtiyaç kredi faizlerinin artırılması istendi. Merkez Bankası verilerine göre mart başında TL ticari kredi faizi ortalama yüzde 54 seviyesindeydi. Öyle ki bazı kamu bankalarında ticari kredi faizleri yüzde 60'a kadar çıktı, sektörde ortalama yüzde 58-60 arasında değişen oranlarda ticari kredi faizlerine ulaşıldı, bazı bankalar kredi limitlerini de sınırladı. Reuters'in haberine göre rotatif kredilere bazı bankalar 100 bin lira sınırı getirdi. Ayrıca bankalar tarafından kredi kartlarında taksitli nakit avansa hem 3 taksit hem de limit sınırlaması uygulanmaya başladı.

TL mevduat faizlerinde yükseliş beklentisi

Likiditeyi çekip dövize kaymasını engellemek için son bir hamle de dün geldi. Reuters'in haberine göre Merkez Bankası (TCMB), bankacılık sistemindeki TL likiditeyi sıkılaştıracak, mevduat faizlerinde yukarı etki yaratacak yeni zorunlu karşılık adımları açıkladı. Bankacılar, yapılan değişikliklerle getirilen zorunlu karşılıkların bloke olarak tesis edilmesi uygulamasının TL likiditeyi sıkılaştıracak, böylece mevduat faizlerini yükseltici etki yaratacağını söyledi. Uzmanlar değişiklik öncesi bankaların esnek bir şekilde istedikleri gün sıfır ZK tutabildiğini şimdi belli miktarın bloke edileceğini kaydetti.

Uygulama 15 Mart tesis tarihinde başlayacak ve 5 Ocak 2025 tesis tarihine kadar devam edecek. Ayrıca TCMB'nin yeni başlattığı kısa vadeli TL mevduat için ayrılan zorunlu karşılıklara faiz verme uygulaması bankacılara göre kısa vadedeki mevduat faizleri üzerinde yukarı yönlü ek etki yaratacak. Bu uygulama ise 16 Mart itibarıyla başlayacak.

Kısa vadeli mevduata da faiz uygulaması

TCMB'nin uygulama talimatı ile yaptığı değişiklikler şöyle: "TCMB serbest hesaplarda ortalama olarak tesis edilen TL zorunlu karşılıkların bir kısmının bloke hesaplarda tesis edilmesine karar verdi. Aktif büyüklüğü 500 milyar TL üzerinde olan bankalar, TL yükümlülükler için tesis edilmesi gereken zorunlu karşılıkların yüzde 25'ini bloke olarak tesis edecek. Aktif büyüklüğü 100 milyar TL üzerinde olan bankalar, TL yükümlülükler için tesis edilmesi gereken zorunlu karşılıkların yüzde 15'ini bloke olarak tesis edecek. TCMB zorunlu karşılıklara üç ayda bir faiz ödenmesi uygulamasına bir aydan kısa vadedeki mevduatları da dahil etti."

Ekonomistler bu hamlelerin likiditeyi çekip döviz ve altına kaymasını engellemeye yönelik olduğunu belirtirken gelecek hafta yapılacak mart ayı Para Politikası Kurulu toplantısında faiz artışına gitmesi çok mümkün olmayan Merkez Bankası'nın PPK metinlerinde de belirttiği gibi miktarsal sıkılaştırmalarla bu ayı geçirmeye çalışıldığını vurguladı.

Dolar talebini törpülemeye yönelik

TOBB ETÜ Öğretim Üyesi Doç. Dr. Atılım Murat, politika faizi artırımının seçim sonrasının konusu olduğuna işaret ederken Merkez Bankası'nın şu an için tek derdinin piyasadaki likiditeyi çekmek olduğuna dikkat çekti. Murat, özellikle tüzel kişilerin yüzde 60 faizle bile olsa ticari kredi kullanarak döviz ve altın talebini arttırdığını dile getirerek kredi faizlerine yönelik "Yükseltin" talimatının da bu nedenle gittiğini ifade etti. "Merkez piyasadaki başıboş likiditeyi çekmek istiyor ve yeni likidite yaratılmasını istemiyor. Merkez Bankası gidip bankalara kredi vermeyin diyemeyeceğine göre faizleri yükseltmelerini talep ediyor. İşlem, likiditeyi azaltmak ve dolar talebini törpülemeye yöneliktir. Döviz talebi hala güçlü seyrediyor. Seçime kadar olan süreci atlatalım diye düşünüyorlar" diyen Murat, kısa vadeli mevduatlar için tutulan zorunlu karşılıklara faiz uygulamasının da "Yeter ki likidite yaratılmasın" anlamına geldiğine işaret etti. Murat, seçimin ardından ise Merkez Bankası'nın elinin rahatlayacağını vurguladı.

Sözer: Güven aşılacak sözlü yönlendirme ile baskıları yönetebilir
Virtus Glocal Yönetici Ortağı Dr. İnanc Sözer sekiz ay gibi görece kısa bir sürede politika faizini yüzde 8,50'den yüzde 45'e yükselten TCMB'nin, son dönemde aldığı önlemlerle sürpriz olmayan bir şekilde bu defa likidite politikasını enflasyonla mücadele kapsamında sıkılaştırdığını söyledi. Sözer, "Son günlerde alınan önlemlerin etkisini önümüzdeki haftalarda daha net görüyor olacağız; bununla beraber TCMB'nin ihtiyaç duyulduğu kadar sıkılaştırma yapmaya kararlı olduğunun sinyalini vermesi makroekonomik istikrar açısından fevkalade olumlu. Bu sinyaller 21 Mart ve/veya nisandaki toplantısında ilave faiz artışı beklentilerine yol açsa da, ben halihazırdaki politika faizi ile paralel bir mevduat faizi ve tahvil faizleri görmemizi sağlayacak faiz dışı araçlardaki ilave ayarlamaların yapılmasının daha doğru ve bütünsel bir yaklaşımla riskleri daha iyi yöneteceği kanaatindeyim. TCMB'nin bu görünümde biraz zamana ihtiyacı var; güven aşılacak bir duruş ve sözle yönlendirme izlenirse politika faizinde ek bir artış olmadan rahatlıkla enflasyon ve kur baskıları yönetilebilir" diye konuştu.

Döviz talebi mevduat faizi düşük diye değil!

Merkez Bankası'nın makroihtiyati önlemlerle sıkılaştırmaya devam edeceğinin sinyallerini verdiğini ve bu hamlelerin sürpriz olmadığını söyleyen bankacılık sektörü kaynağı, bu hamleyle ne kadar TL likidite çekileceğinin bilinmediğini ancak mevduat faizlerini yukarı iteceğini vurguladı. Bunun aynı zamanda kısa vadeli tahvil tarafında da faizi yükselteceğini belirten kaynak, fonlama maliyetlerinin ciddi artacağına da işaret etti. Kaynak, bu adımların likideyi çekmesini hem de enflasyon beklentileri

zerinde etkili olmasının istendiğini ancak bunun çok da mümkün olmadığını dile getirerek martta olmasa da nisan toplantısında Merkez Bankası'nın faiz artırmak zorunda kalacağını kaydetti. Mevduat faizlerinin yukarı gitmesinin döviz talebini bir miktar aŗađı çekebileceğini söyleyen kaynak beklentinin üzerinde gelen enflasyon verisi sonrası talebin patladđını bu hamlenin bunu düzenlemeyi de hedeflediğini dile getirdi. Kaynak, yurtiçi yerleŗiklerin mevduat faizini dŗk bulduğu için döviz almadđını daha psikolojik bir iŗlem olduğunu söylerken řu an Merkez Bankası ortalama verisine göre yüzde 53,25 seviyesinde olan 3 aya kadar vadeli TL mevduat faizinin mayısta yüzde 75'i geçecek enflasyon söz konusu olduğunda çok da cazip bulunmadđına dikkat çekti.

Mahfi Hoca ekonomiyi özetledi: Arjantin, Lübnan, Türkiye...

Ekonomist Dr. Mahfi Eğilmez, Türkiye'nin ekonomik rakamlarını vererek, rezervlerde 10,3 milyar dolar bozulmanın olduğunu ve Türkiye'nin enflasyonda dünya genelinde Arjantin ve Lübnan'ın ardından 3. sırada yer aldığına dikkat çekti.

Mahfi Hoca, "**Türkiye ekonomisi: Mart 2024 itibarıyla özet görünüm**" başlığıyla kaleme aldığı yazısında, bütçe açığı, cari denge, TCMB'nin brüt rezervlerini tarihe not düşerek aktardı.

Eğilmez, tüketim harcamalarının **GSYH** içindeki payının yüzde 60'a ulaştığına dikkat çekerek, dış borç stokunun **483 milyar dolara ulaştığını ve bunun 242 milyar dolarının özel sektöre ait olduğunu** aktardı.

Dr. Mahfi Eğilmez yazısında şunlara dikkat çekti:

"2023 yılı büyüme oranı: % 4,5

GSYH 26.276 milyar TL / 23,48 2023 Ortalama Kuru = = 1,119 milyar USD
(Sığınmacıların mal ve hizmet üretimi dâhil.)

KB Gelir 13.110 Dolar (sığınmacılar kişi başına gelir hesaplanırken nüfusa dâhil edilmiyor.)

14.03.24

Tüketim artışı % 12,8, tüketim harcamalarının GSYH içinde payı % 60.

Enflasyon, Şubat 2024

12 aylık TÜFE % 67,07

1. Arjantin: % 254

2. Lübnan: % 177

3. Türkiye: % 67

İşsizlik: Yüzde 9,1, **Geniş İşsizlik: % 26,5** (2023 Yılı Ocak Ayında % 21,9 idi.)

Bütçe açığı ocak ayında 151 milyar TL (2022 yılının toplam yıllık bütçe açığı 143 milyar TL idi.) Şubat ayında 2 aylık nakit açığı 405 milyar TL (**2023 Şubat iki aylık açık 226 milyar TL idi.**)

Türkiye'nin dış borç stoku (eldeki son veri olan 2023 yılı üçüncü çeyrek sonuçlarına göre) 483 milyar dolar. Bunun 242 milyar dolarlık kısmı özel kesime ait.

Cari denge ocak 2024 itibarıyla 12 aylık olarak 37,5 milyar dolar.

İhracat 2023 yılı Ocak ayına göre **500 milyon dolar artarken ithalat 7,6 milyar dolar azalmış**. İthalattaki bu düşüşün 3,9 milyar dolarlık kısmı altın ithalatındaki düşüşten kaynaklanıyor. Kalanı da başta enerji ithalatı olmak üzere diğer malların ithalatındaki azalmadan geliyor.

Böylece cari açıkta da 2023 Ocak ayına göre 7,8 milyar dolar düşüş yaşanmış.

Turizm geliri 2023'de 54,3 milyar dolar oldu (2022'de 46,5 milyar dolardı.)

TCMB brüt rezervleri 1 Mart 2024 tarihi itibarıyla 130,9 milyar dolar düzeyinde. Brüt rezervlerde yılbaşına göre 10,1 milyar dolar, net rezervlerde 14,5 milyar dolar azalma, **swap hariç net rezervlerde de 10,3 milyar dolar bozulma var.** **Swaplar hariç net rezervler eksi 47,8 milyar dolar."**

Fitch, 2024 küresel ekonomik büyüme tahminini yükseltti

Fitch Ratings, küresel ekonomiyle ilgili büyüme beklentisini bu yıl için 0,3 puan artırarak yüzde 2,4'e yükseltti.

Fitch, Küresel Ekonomik Görünüm Raporu'nun mart sayısını "Büyüme Görünümü İyileşiyor Ancak Enflasyon Devam Ediyor" başlığıyla yayımladı.

Raporda, kısa vadeli büyüme beklentilerinin iyileşmesi nedeniyle bu yıla ilişkin büyüme tahmininin 0,3 puan artırılarak yüzde 2,4'e yükseltildiği belirtildi.

Yukarı yönlü revizyonun ABD ekonomisine ilişkin büyüme tahmininin yüzde 1,2'den yüzde 2,1'e keskin bir şekilde revize edilmesini yansıttığı belirtilen raporda, ABD ekonomisine yönelik revizyonun Çin'in bu yıla ilişkin büyüme tahmininin yüzde 4,6'dan yüzde 4,5'e düşürülmesinden ve Euro Bölgesine dair beklentinin yüzde 0,7'den yüzde 0,6'ya çekilmesinden "daha ağır bastığı" aktarıldı.

Raporda, Çin hariç gelişmekte olan piyasalar için büyüme tahmininin ise 0,1 puan artırılarak yüzde 3,2'ye çıkarıldığı ve Hindistan, Rusya ve Brezilya için büyüme tahminlerinin yükseltildiği bildirildi.

Fitch'in raporunda, Euro bölgesinin reel ücretler ve tüketimdeki artışla toparlanmasıyla ancak ABD'nin büyümesinin yavaşlamasıyla dünya ekonomisinin 2025 yılında yüzde 2,5 büyüyeceğine yönelik beklentinin ise korunduğu kaydedildi.

Fed ve ECB'den yıl sonuna kadar 3 faiz indirimi beklentisi

ABD'de geçen yıl mali açıktaki benzeri görülmemiş konjonktürel genişlemenin iç talebi artırdığı ve ekonomik büyümenin şaşırtıcı esnekliğinin açıklanmasına yardımcı olduğu belirtilen raporda, ancak 2024'te mali ivmenin azalmasının ve hanehalkı gelirindeki artışın yavaşlamasının beklendiği aktarıldı.

Raporda, ülkede geçen yılki parasal sıkılaşmanın gecikmeli etkilerinin reel faiz oranları yükseldikçe ortaya çıkmaya devam etmesiyle birlikte çeyrekten çeyreğe büyümenin bu yılın ilerleyen dönemlerinde trendin önemli ölçüde altında bir orana yavaşlamasını beklediklerini belirtti.

Almanya'daki resesyonun Fransa ve bloğun geri kalanı üzerinde yarattığı baskıyla birlikte Euro Bölgesi'nin durgunlaşmaya devam ettiğine değinilen raporda, Alman ekonomisinin yapısal büyüme kısıtlamalarıyla karşı karşıya olduğu ancak aynı zamanda tekrarlanması muhtemel olmayan bir dizi büyük şoktan da etkilendiği kaydedildi. Raporda, Avrupa Merkez Bankasının (ECB) faiz indirimine gitmesi, dünya ticaretinin toparlanması ve enerji şokunun etkisinin azalmasıyla orta vadede büyümenin hızlanmasının beklendiği belirtildi.

Çin'deki emlak piyasasındaki çöküşün de hız kesmeden devam ettiği aktarılan raporda, deflasyonist baskılara dair kanıtların arttığı, ancak mali gevşemenin önemli ölçüde artırıldığı ve bunun da GSYH tahmini üzerindeki etkiyi hafiflettiği dile getirildi.

Raporda, ABD Merkez Bankası (Fed) ve ECB'nin yıl sonuna kadar üç kez, toplamda 75 baz puanlık faiz indirimine gitmesinin beklendiği belirtilerek, ancak her iki bankanın da politika gevşeme sürecine başlamadan önce enflasyondaki son düşüş sürecinin kalıcı olduğuna dair daha fazla kanıt görmek istediği aktarıldı.

Fitch'in Fed'in ilk faiz indiriminin tarihine ilişkin beklentisinin haziran ayından temmuz ayına ertelendiği belirtilen raporda, ECB'nin ilk faiz indirimi tarihine dair öngörülülerinin de nisan ayından haziran ayına ertelendiği kaydedildi.

Türkiye'nin bu yıla ilişkin büyüme beklentisi yüzde 2,8'e çıkarıldı

Türkiye ekonomisine ilişkin değerlendirmelere de yer verilen raporda, ülke ekonomisinin geçen yılın son çeyreğinde çeyreklik bazda yüzde 1 ile tahminlerin üzerinde büyüdüğü, özel tüketimdeki artışın bunda etkili olduğu aktarıldı.

Raporda, PMI endeksi, tüketici güveni ve diğer yüksek frekanslı göstergelerdeki son gelişmeler dikkate alındığında ekonomik ivmenin bu yılın ilk çeyreğinde de devam etmesinin beklendiği kaydedildi.

14.03.24

Fitch'in raporunda, kısa vadeli ekonomik kazanımların bu yıl büyümenin daha yüksek olacağına işaret ettiği, Türkiye ekonomisinin bu yıla ilişkin büyüme tahmininin yüzde 2,5'ten yüzde 2,8'e çıkarıldığı belirtildi.

Raporda, Türkiye ekonomisinin 2025'te ise yüzde 3,1 büyümesinin tahmin edildiği kaydedildi.

TCMB faizi artırması için köşeye sıkıştırılmak mı isteniyor ne!

Alaattin AKTAŞ

14 Mart 2024 Perşembe

Önce nisan ayına işaret edildi; Merkez Bankası'nın nisanda politika faizini 5 puan artırılabileceği, hatta artırması gerektiği ileri sürüldü. Daha nisan tartışması bitmeden adeta el yükseltildi, bu sefer faiz artışının martta olması gerektiği dile getirildi.

Şimdi tahminler hem oran, hem zaman olarak havada uçuşuyor...

3 puan diyen de var, 5 puan diyen de...

Mart diyen de, nisan diyen de...

Ve bunu söyleyenler hep yabancı bankalar.

Niye ki?

Yabancı bankalar Türkiye'de faizlerin yükseltilmesini niye bu kadar önemser ve ister?

Herhalde bu sayede Türkiye'de enflasyonla mücadele hızlansın ve daha sağlam temellere dayanılarak yürütülsün diye değil.

Siz hiç yabancıların Türkiye'de enflasyonla mücadelenin yalnızca para politikasıyla yürütülemeyeceğine ilişkin şöyle detaylı bir çalışması, bir açıklaması olduğunu gördünüz mü? Onlar, tabii ki kendi açılarından haklı olarak Türkiye'de yatırım yaptıkları takdirde nasıl daha çok ve risk üstlenmeden para kazanabilirler, onun peşindeler; o da yüksek kurla olur, yüksek faizle olur.

Gelirken-alırken!

Hiç unutulmaması, gözden uzak tutulmaması gereken bir gerçek var.

Yabancılar Türkiye'de yatırım yapacaksa...

Bir, gelirken kazanmak ister, yani kur yüksek olsun ister.

İki, alırken kazanmak ister, yani faiz yüksek olsun ister.

Şimdi... Kur yükseliyor ama belli ki istenilen ölçüde değil. Ay ortalaması bazında ocakta 30, şubatta 30.70 olan dolar kuru, martın henüz yarısına bile gelmeden 31.62'ye çıktı. Yani önceki iki aydaki harekete göre belirgin bir artış var.

Üstelik bu ay dövize olan talep canlı ve bu da kuru tutmaya çalışan Merkez Bankası'nın daha fazla rezerv kaybetmesine yol açıyor.

Bir kısır döngüye girildi adeta ve "birileri" bunu el ovuşturarak izliyor. Ama belli bu yeterli bulunmuyor.

Vatandaştan gelen döviz talebiyle kurun yükselmesi Türkiye'de portföy yatırımı yapmak isteyenlerin iki türlü işine gelecek.

Biraz önce belirttiğim gibi Türkiye'ye girişte kur yüksek olduğu için aynı miktar dövizle daha çok TL elde edebilecekler. İkincisi girişteki yüksek kur, daha sonraki artışların düşük kalması demek.

Ama bu da yetmez! Merkez Bankası da faiz artırmalı ki ekmek kadayıfı kaymaklı olsun!

Yabancı hem yüksek dövizden giriş yapsın, hem yüksek faizden alış...

Önceki PPK metinleri neyin işaretini veriyor?

Para Politikası Kurulu, ocak ayında politika faizinin yüzde 42.5'ten yüzde 45'e yükseltilmesinden sonra yaptığı açıklamada ne demişti, hatırlayalım:

"Kurul, parasal sıkılaştırmanın gecikmeli etkilerini de göz önünde bulundurarak, dezenflasyonun tesisi için gerekli parasal sıklık düzeyine ulaşıldığını ve bu düzeyin gerektiği müddetçe sürdürüleceğini değerlendirmiştir."

Söylenen açık; parasal sıkılaştırmanın etkileri öyle bugünden yarına görülemez, deniliyor. Doğru, görülemez. Ama **"gerekli parasal sıklık düzeyine"** gerçekten ulaşılmış mıdır, o tabii ki tartışılır. Eğer ulaşılmamışsa, bu sıkılaştırmanın etkileri gecikmeli de olsa görülmeyecek demektir.

Daha sonra ne diyor Para Politikası Kurulu?

Önce mevcut faizin hangi koşullar sağlanana kadar sürdürüleceği, yani indirimin ne zaman söz konusu olabileceği dile getiriliyor. Zaten böyle bir durum gündemde

olmadığı ve hatta normal gidişatla bu yıl hiç gündeme gelmeyeceği için bu konu üstünde durmaya gerek yok.

Sonra geliyoruz hangi durumda faiz artışına gidilebileceğine ilişkin yaklaşıma...

Şubat ayı metnindeki ifade aynen şöyle.

“Enflasyon görünümünde belirgin ve kalıcı bir bozulma öngörülmesi durumunda para politikası duruşu sıkılaştırılacaktır.”

Merkez Bankası’nın ocak ayındaki yüzde 6.70’lik enflasyonu pek önemsemediği ve bu oranın ocak ayına özgü bir artış olarak değerlendirildiği biliniyor. Zaten Merkez Bankası açıklanan oranları değil, mevsimsellikten arındırılmış oranları esas almayı tercih ediyor. Ocak ayının mevsimsellikten arındırılmış oranı da yüzde 5 dolayında hesaplanıyor.

Şubatta açıklanan artış yüzde 4.53, mevsimsellikten arındırılmış artış ise yüzde 4 dolayında.

Merkez Bankası ilk altı ayda ocak ayı dışında arındırılmış aylık artışları yüzde 3 dolayında bekliyordu. Buna göre ocak ayını tümüyle ayrı tutsak bile şubatta bir şaşma var.

Soru şudur; Merkez Bankası kendince bir ayda ortaya çıkan bu sapmayı gelecek aylar için kalıcı bir bozulma olarak görüyor mudur? Belki daha önemlisi iki ay önce **“gerekli parasal sıkılık düzeyine erişildi”** diyen Merkez Bankası, şimdi tutup **“Yanılmışım, o sıkılık düzeyine erişememişiz”** ya da **“O sıkılık işe yaramıyormuş”** der mi? Derse haftaya bugün, yani 21 Mart’ta politika faizi artırılacaktır. Aksi halde mart ayı yüzde 45 faizle geçilecek ve tüm tartışma nisan için sürdürülecektir.

Hem Merkez Bankası mart ayı için bir faiz artışının gerekli olduğu sonucuna varsa bile seçime giderken buna izin çıkar mı, onu da iyi düşünmek gerekir.

Azalan altın ithalatı cari açığı aşağı çekti

Naki BAKIR

14 Mart 2024 Perşembe

Cari açığın son aylarda istikrarlı biçimde süren iyileşme ile ocak ayında yıllık bazda 37,5 milyar dolara kadar inmesinde, altın ithalatına geçen yıl ağustosta getirilen ek vergi ve kota etkili oldu.

Yeni ekonomi yönetiminin geçen yıl yaz aylarında parasal altın ithalatına getirdiği ek vergi ve kota şeklindeki önlemlerin, Türkiye ekonomisinin enflasyonla birlikte en büyük sorunu olan müzmin cari işlemler açığını küçültücü etkisi, giderek somut biçimde kendini göstermeye başladı.

Aylık cari açık ve altın dış ticareti (Milyon \$)				
	Cari denge	Parasal olmayan altın		
		İhracat	İthalat	Net
Nisan 2022	-2.537	48	476	-428
Mayıs 2022	-5.885	47	1.384	-1.337
Haziran 2022	-2.656	86	1.242	-1.156
Temmuz 2022	-3.555	46	1.732	-1.686
Ağustos 2022	-2.769	101	2.344	-2.243
Eylül 2022	-3.024	121	2.754	-2.633
Ekim 2022	-814	89	3.114	-3.025
Kasım 2022	-4.043	149	2.584	-2.435
Aralık 2022	-6.016	112	2.727	-2.615
Ocak 2023	-10.423	125	4.921	-4.796
Şubat 2023	-9.037	194	3.989	-3.795
Mart 2023	-4.776	368	1.630	-1.262
Nisan 2023	-5.213	154	1.246	-1.092
Mayıs 2023	-7.817	173	2.826	-2.653
Haziran 2023	747	279	1.938	-1.659
Temmuz 2023	-5.684	300	2.758	-2.458
Ağustos 2023	-376	263	3.324	-3.061
Eylül 2023	1.996	553	1.909	-1.356
Ekim 2023	122	643	1.888	-1.245
Kasım 2023	-2.796	827	2.000	-1.173
Aralık 2023	-2.126	450	1.586	-1.136
Ocak 2024	-2.556	88	1.024	-936

Parasal olmayan altında aylık net ithalat tutarı 21 ay sonra ilk kez 1 milyar doların altına inerken, son aylarda istikrarlı biçimde küçülen cari işlemler açığı da bu yıl ocak ayı itibarıyla yıllık bazda 37,5 milyar dolara kadar geriledi. Son beş ayda net altın ithalatındaki sert düşüş ile cari açığıdaki küçülme paralel bir seyir izledi.

Altın ithalatının cari açık üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması, Türkiye'nin döviz rezervlerini desteklemek, altın üretimi ve ticareti konusunda ihracatın teşvik edilmesi amacıyla, Hazine ve Maliye Bakanlığınca geçen yıl ağustos ayında işlenmemiş altın ithalatına ek vergi ve kota getirilmiş, eylül ayında yapılan düzenlemeler ile de uygulamanın kapsamı daha da genişletilmişti.

Aylık net ithalat 936 milyon dolar

Türkiye ocak ayında parasal olmayan altında 1 milyar 24 milyon dolarlık ithalat yaparken, 88 milyon dolarlık da ihracat gerçekleştirdi, böylece net ithalat 936 milyon dolar oldu. Böylece aylık net altın ithalatı, Nisan 2022'den bu yana geçen 21 aylık dönemde bazda ilk kez 1 milyar doların altına ve en düşük düzeyini görmüş oldu.

2022'nin nisan ayında 428 milyon dolar olan net altın ithalatı izleyen dönemde sürekli büyüyerek Ocak 2023'te 4 milyar 796 milyon dolarla tüm zamanların en yüksek aylık düzeyine ulaşmıştı. Şubat 2023'te de 3 milyar 795 milyon dolarla yüksek bir düzeyde gerçekleşen söz konusu ithalat, izleyen aylarda daha düşük düzeylerde seyrederken, Ağustos 2023'te 3 milyar 61 milyon dolarla yeni bir zirveyi görmüştü.

Yıllık cari açık ve yıllık net altın ithalatı (Milyon \$)				
	Cari denge	Parasal olmayan altın		
		İhracat	İthalat	Net
Ağustos 2023	-56.476	2.327	33.811	-31.484
Eylül 2023	-51.456	2.759	32.966	-30.207
Ekim 2023	-50.520	3.313	31.740	-28.427
Kasım 2023	-49.273	3.991	31.156	-27.165
Aralık 2023	-45.383	4.329	30.015	-25.686
Ocak 2024	-37.516	4.292	26.118	-21.826
Beş aylık kümülatif değ.	18.960	1.965	-7.693	9.658

Bu noktada yeni ekonomi yönetiminin altın ithalatına yönelik ek vergi ve kota uygulamaları devreye girdi. Resmî Gazete'de yayımlanan kararla, Avrupa Birliği ve serbest ticaret anlaşması olan ülkelerin dışındaki ülkelere getirilecek altın ve değerli madenlerden gümrük vergisi dışında yüzde 20 oranında ek vergi alınması hükme bağlandı.

Bunun ardından 24 ayar standart külçe altın ithalatına aylık kota getirilerek, Borsa İstanbul'a (BIST) bildirildi. Türkiye'de yerleşik bir tüzel kişinin sermayesine eklenmek veya ihracat bedelinden mahsup edilmek üzere bedelsiz ödeme şekliyle gerçekleştirilen ithalat ve bankaların yurt dışında sahip oldukları altının yurt içine getirilmesine ilişkin ithalat işlemleri ise kota uygulamasının dışında tutuldu.

Ağustos ayında 3 milyar doların üzerinde gerçekleşen net altın ithalatı, kota kapsamının genişletildiği eylülde 1 milyar 356 milyon dolara, ekimde 1 milyar 245 milyon, kasımda 1 milyar 173 milyon, aralık ta 1 milyar 136 milyon ve bu yıl ocakta 936 milyon dolara kadar indi. Yıllıklandırılmış verilere göre net altın ithalatında ağustostan bu yana süregelen hale gelen azalışın cari işlemler dengesine pozitif etkisinin ödemeler dengesi tablosuna yansıdığı görüldü.

Son beş aydaki rekor iyileşme

Ağustos 2023 sonu ile Ocak 2024 sonu arasındaki beş aylık dönemde Türkiye'nin ay sonları itibarıyla yıllık altın ihracatı kümülatif olarak 2 milyar dolara yakın büyürken, yıllık altın ithalatı 7,7 milyar küçüldü. Böylece, Ağustos 2023 sonu itibarıyla 31,5 milyar dolarla ülke tarihindeki en yüksek düzeyine ulaşmış olan, son beş ayda ise istikrarlı biçimde gerileyerek kümülatif bazda 9,7 milyar dolar küçülen yıllık bazda "net" altın ithalatı, ocak sonu itibarıyla 21,8 milyar dolara kadar indi.

Ağustos 2023 sonu itibarıyla 56,5 milyar dolar olan yıllık cari açık da aynı dönemde aylar itibarıyla sürekli küçülen bir seyir izledi. Beş ayda kümülatif bazda 19 milyar dolar dolayında küçülme kaydeden yıllık cari açık ocakta 37,5 milyar dolara kadar geriledi. Yıllık cari açıkta bu dönemdeki küçülmenin yarısı altın ithalatındaki azılıştan kaynaklandı.

Başlıca adres İsviçre

Birçok ülkeden altın ithal eden Türkiye'nin ithalatında en büyük payı İsviçre alıyor. Ocak sonu itibarıyla yıllık tutarı 26,1 milyar dolar olan parasal olmayan altın ithalatının 13,9 milyar dolarla yarıdan fazlası bu ülkeden gerçekleştirildi. Aynı dönemde Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) 9,5 milyar dolarla ikinci sırada yer aldı. Buna göre son bir yıldaki altın ithalatının yüzde 90'a yakını bu iki ülkeden gerçekleştirildi.

2014-2023'ü kapsayan son on yılda Türkiye'nin toplam altın ithalatı 137,3 milyar dolara ulaştı. Bunun 50,5 milyar doları İsviçre, 38 milyar doları BAE, 15,5 milyar doları Irak, 4 milyar doları Almanya, 3,4 milyar doları Avustralya, 2,8 milyar doları Güney Afrika, 3 milyar doları İngiltere, 2,3 milyar doları Kanada, 2,2 milyar doları Libya, toplam 15,7 milyar doları da diğer çeşitli ülkelerden gerçekleştirildi.

Abdulkadir Selvi

İmamoğlu bu paraların kaynağı ne

4 saat boyunca paraların sayıldığı, Türk parasının yetmeyip, Euro'ların destelendiği, paradan kule yapıldığı tuhaf bir durumla karşı karşıyayız.

CHP İstanbul İl yönetimi tarafından yapılan her açıklama ise kuşkuların daha da artmasına neden oluyor.

KURUŞUNA KADAR ÖDENMİŞ

İşin merkezinde CHP'ye alınan il başkanlığı binası var. Ama il binasının parası CHP'nin Hazine yardımıyla kuruşu kuruşuna kadar ödenmiş. Ödemeler CHP'nin resmi banka hesabından yapılmış. Zaten Siyasi Partiler Kanunu'na göre partiler elden ödeme yapamaz, elden bağış alamaz. O kayıtdışıya girer.

CHP'NİN HESAPLARINDA YER ALMIYOR

CHP'nin hesapları Anayasa Mahkemesi ve Sayıştay tarafından incelenmiş. İl binası için ödenen paraların banka dekontu CHP'nin hesapları arasında yer alıyor. Ama tam aksine CHP'nin hesaplarında bir avukatın bürosunda sayılan paralardan, tutulan tesellüm tutanağında yer alan 15 milyon 510 bin lira yer almıyor.

Yok eğer tapuda 24 milyon TL gösterilip üstü elden ödendiye, o zaman CHP kayıtdışı para kullanmış ve vergi kaçırmış demektir. Bu da suçtur.

'NAMIDIĞER KAFA KOPARAN'

Para sayma görüntülerinde Ekrem İmamoğlu'nun kasası olduğu iddia edilen resmi danışmanı Fatih Keleş var. 4 saat boyunca deste deste para saymaktan dolayı parmakları yorulmuş olmalı. Belli ki para sesini çok seviyor.

Fatih Keleş'in namı Ankara'ya kadar ulaşmıştı. "Kafa koparan" diye konuşuluyordu. İmamoğlu'nun kasası denilmesi boşuna değildi. Çok fütursuz hareket ediyor. Bu gücü nereden alıyor diye soruluyordu. Müteahhitlerin ilk başvuru adresi diye konuşuluyordu.

İMAMOĞLU'NUN CANI

Ekrem İmamoğlu da para sayma görüntüleri çıktıktan sonra bile Fatih Keleş'i "Benim çok değer verdiğim can bir yol arkadaşım" diye savunma gereği duydu. Demek ki aralarında bizim de bilmediğimiz derin bir ilişki varmış.

FERHAT MURAT'IN SORULARI

CHP kaynaklarında iyi haber almasıyla bilinen iletişimci Ferhat Murat, sosyal medya hesabından bazı sorular sordu.

1- Fatih Keleş her cuma İBB Florya konutunda, İBB yönetimini, daire başkanlarını ve müdürleri toplayıp talimatlar veriyor mu?

2- Fatih Keleş, mülkiyeti ormana ait olan, rezervi veya ruhsatı biten maden ocaklarını "kayıtdışı paralar olarak" birilerine peşkeş çekmiş midir?

Şu ana kadar bu sorulara cevap verilmedi.

İMAMOĞLU'NUN GENEL MÜDÜRÜ

Para sayma görüntülerinde Ekrem İmamoğlu'nun inşaatlarının genel müdürü Tuncay Yılmaz da yer alıyor. Tuncay Yılmaz'ın, Ekrem İmamoğlu'nun aile şirketlerinin başına geçirecek kadar çok güvendiği birisi olduğu söyleniyor.

Şimdi bu durumda ortada deste deste para ve Ekrem İmamoğlu'nun etrafında örülen ilişkiler ağı? Bu kuşku doğurmaz mı? Bu iş nedir diye sorulmaz mı?

İMAMOĞLU-FATİH KELEŞ İLİŞKİSİ

Ekrem İmamoğlu ise her zaman olduğu gibi yağ gibi suyun üzerine çıkıyor. Hesap vermesi gerekirken hesap sormaya kalkışıyor. Bunlar daha buzdağının görünen yüzü diyorlar. Bakalım Ekrem İmamoğlu'nun "can dostum" dediği Fatih Keleş'in hesaplarından ne çıkacak?

PARALARIN KAYNAĞI NE

Bu paralar nedir? Bu paralar nereden geliyor? Bu paraların kaynağı ne? Bu paralar kimlerden ve hangi bedel karşılığı alındı ve nereye harcanacak? Belediye parasıysa belediyenin parası Ekrem İmamoğlu'nun şahsi parası değil, belediyenin kasası İmamoğlu'nun kasası değil, ama yok eğer belediyeden iş karşılığı birilerinden kafa koparma usulüyle alındıysa, o paranın kaynağı temiz değil, kirli demektir. Bu parayla CHP'ye il başkanlığı binası alınamaz. Kayıtdışı paradan CHP sorumlu olur.

ERBAKAN'IN BAŞINA GELENLER

Erbakan'ın kayıp trilyon davasını boşa hatırlatmıyorum. Erbakan iki kangal sucuk, üç teneke peynir parasından dolayı 2 yıl 4 ay hapis cezasına çarptırıldı. Bu para CHP'nin il başkanlığı binasının alımında kullanıldı ama CHP'nin hesaplarında yer almıyorsa, o zaman CHP bunun hesabını vermekte zorlanır. Yani Ekrem İmamoğlu sadece kendisini değil CHP'yi de yakar.

ADALET BAKANI'NIN AÇIKLAMASI

Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un, "Bir kara para varsa, yani suçtan kaynaklanan bir gelir varsa tüm bunlar ortaya çıkacak" sözü önemli.

DENİZ YÜCEL DOĞRULADI

CHP İstanbul İl Başkanlığı açıklamasında, görüntülerdeki paraların CHP İstanbul İl Başkanlığı binasının satın alınmasıyla ilgili olduğu itiraf edildi. Peki o zaman CHP Genel Merkezi tarafından il binasının alımıyla ilgili kuruşu kuruşuna ödenen para ne oluyor? Bir parti ancak resmi hesaplarından işlem yapabilir. Bu para CHP'nin resmi hesabına girdi mi?

CHP İstanbul İl Başkanı Deniz Yücel, "Kaparo ödedik" diyerek kayıtdışı parayı kabul etti. Siyasi partiler çanta içinde balya balya para ile kaparo ödeyemez. Siyasi Partiler Kanunu'na aykırıdır. Ancak partinin resmi banka hesabından ödeme yapılır.

KAPARO ÇELİŞKİSİ

Kaparo satıştan önce ödenir ama tam tersine satıştan sonra ödeniyor. Hadi kaparo ödendi diyelim, o zaman bunun satıştan düşülmesi gerekiyor. Burada bir çelişki var. Yani Ahmet Kaya'nın dediği gibi "Nereden baksan tutarsızlık, nereden baksan ahmakça."

KILIÇDAROĞLU VE KAFTANCIOĞLU KONUŞMALI

CHP İstanbul İl binası alındığında Kemal Kılıçdaroğlu CHP Genel Başkanı, Canan Kaftancıoğlu da İstanbul İl Başkanı. Kendi dönemlerini şaibe altında bırakan bu olay karşısında ikisinin de konuşmaları gerekiyor. Herkesten önce CHP'lilerin gerçeği bilmeye hakkı var.

İMAMOĞLU HESAP SORAMAZ

Senin danışmanın, aile şirketinin genel müdürünün deste deste para sayılırken görüntüleri yayınlanıyor. Herkes bu iş nedir, biri bize izah etsin diye soruyor. Ekrem İmamoğlu'nun etrafındaki ilişkiler ağı ortaya çıkıyor. Ama Ekrem İmamoğlu her zamanki şark kurnazlığı ile hesap vermesi gerekirken tam aksine hesap sormaya kalkışıyor. Ekrem İmamoğlu hesap sorma konumunda değil, hesap verme durumunda. Oysa o kendisine komplo kurulduğunu ileri sürüyor. O zaman çık gerçekleri açıkla, komployu çökert. Böylece işi tersine çevir. Rüzgârı arkana al.

Esfender KORKMAZ

Kronik işsizlik de enflasyon gibi patlayacak

2018 kur şokundan önce, 2004 yılından başlayarak 15 yıl boyunca enflasyon oranı yüzde on dolayında, bazen birkaç puan altında bazen birkaç puan üstünde devam etti. İktidar yüzde 10 TÜFE'nin üstüne yattı, muhalefet de üstünde durmadı.

Yüzde 10 kronik enflasyon kaderimiz oldu. Ama sonunda patladı.

İşsizlik de aynı şekilde, 2000 yılında yüzde 6'ya düşen işsizlik oranı, AKP iktidarı ile birlikte yüzde 10 düzeyinde kronikleşti. (Aşağıdaki tablo.)

Yıl	İşsizlik oranı (Yüzde)	Yıl	İşsizlik oranı (Yüzde)	Yıl	İşsizlik oranı (Yüzde)
1990	8,0	2000	▼ 6,5	2010	▼ 11,9
1991	▲ 8,2	2001	▲ 8,4	2011	▼ 9,8
1992	▲ 8,5	2002	▲ 10,3	2012	▼ 9,2
1993	▲ 8,9	2003	▲ 10,5	2013	▲ 9,7
1994	▼ 8,5	2004	▲ 10,8	2014	▲ 9,9
1995	▼ 7,6	2005	▼ 10,6	2015	▲ 10,3
1996	▼ 6,6	2006	▼ 10,2	2016	▲ 10,9
1997	▲ 6,8	2007	▲ 10,3	2017	10,9
1998	▲ 6,9	2008	▲ 11,0	2018	▲ 11,0
1999	▲ 7,7	2009	▲ 14,0	2019*	▲ 13,4

Kaynak : [Wikipedia](#)

Hükûmetin bugüne kadar işsizlik hedefi olmadı ve bir istihdam planlaması yapmadı. Söz gelimi 2023-2025 orta vadeli programda, işbaşında eğitim, teşvik, üniversite ile iş birliği gibi nokta atışlar ile tedbir alınacak gibi hamasete ve duaya dayalı sözler var.

Aslında siyasi iktidar bir işsizlik sorunu olduğunu kabul etmiyor. Söz gelimi Sayın Cumhurbaşkanı Ağustos ayında Kütahya'da işsizlik sorusuna cevap olarak “İngiltere, Almanya, İspanya'ya ihracat da var. Şu anda bin 150 kişi çalışıyor ama sayı daha da artacak. Yani burada, Kütahya'da istihdam sorunu yok. Bir de utanmadan, sıkılmadan diyorlar ki ‘İşsizlik var’. Ne işsizliği ya? Yeter ki iş istesin vatandaş. İş çok. Ama ne diyor; ‘Benim istediğim gibi iş yok’.” şeklinde cevap vermişti.

Elbette ki işsizlik sorununu tespit ve teşhis edemeyen bir hükûmetin çözüm politikası da olmayacaktır.

Sonuçta, dünyada işsizlik sorunu çözülmüşken bizim yüzde on kronik işsizliği yok saymamız, iş bulma umudu olmayan işsizler yarattı.

Gidişat hiç de iyi değil...

Üretimde yüzde 40-yüzde 45 oranında ithal girdi kullanılıyor. Bu yolla Türkiye ara malı ve ham madde ithal ettiği ülkelerde istihdam yaratmış oluyor.

Girdi ithalatı için dövize ihtiyaç var. Ayrıca Türkiye'nin kısa vadeli dış borçları son dört yılda yüzde yüz arttı. Dış borçları çevirmek için Varlık Fonu dolar borcuna yüzde 10 faiz veriyor. Yine de dış borçları çevirmekte zorlanıyoruz. Döviz sorunu yaşarsak, ithalat aksayacak, üretim duracak işsizlik artacaktır.

Türkiye'de güven sorunu nedeni ile yerli sermaye yatırım yapmıyor. Bunu yurt dışına sermaye çıkışından daha net anlıyoruz. Bütçede yatırımlara ayrılan kaynakların, sermaye transferleri hariç, bütçe içindeki payı yüzde 6'dır. Yeni yatırım yapılmayınca işsizliğin artması kaçınılmaz olacaktır.

Enflasyon, tüketicinin satın alma gücünü düşürdü. Kredi kartlarında ödeme sorunu ile, işletmelerin dış ödeme sorunu nedeni ile iflas riski arttı. Kriz derinleşirse işsizlik artar.

Ne yapmak gerekir?

Her şeyden önce planlama yaparak, istihdam politikasını da bu plan içine oturtmak gerekir.

İşsizliği düşürmek için iki önerim var:

Hedef 1; üretimde ithal ham madde ve ara malı girdi payını, üretimde yüzde 20 ve ihracat malı üretiminde yüzde 30 ve altına düşürmek olmalıdır.

Genel olarak üretimde ve ihracat malı üretiminde ham madde ve ara malı ithalatını düşürmek için,

*Yatırım ortamı oluşturmak;

*Devletin geçici olarak piyasaya girmesi;

*İthalata ikame edilebilir kalitede ve vasıfta, ham madde üretimi ve ara malı üretimine yüksek teşvikler vermek, gerekir.

Demokrasi ve hukukun üstünlüğüne geçmek, istikrar programı hazırlamak, kayyum atamalarını kaldırmak ile yatırımlara güven ortamı oluşturmak gerekir.

Sanayi odaları, firmalar nezdinde anket yaparak;

Ham madde ve ara malı girdi ihtiyaçlarını; Mevcut yatırım kapasitesi ile bunları üretme imkânlarını; yeni yatırım yapma eğilimlerini tespit etmek gerekir. Buna göre yönlendirme yapmak gerekir.

Devlet; gübre ve kâğıt üretimi ve benzerlerini doğrudan doğruya yapmalı, hububat üretimine, pamuk ve pamuk ipliği üretimine yüksek teşvikler vermelidir.

Ham madde teşvikleri, üretimden önce kredi desteği ile ve üretimden sonra, toplam üretim değerinin en az yüzde 15'i oranında nakit olarak verilmelidir.

Bilgi, teknoloji, sermaye, nitelikli eleman temini, Ar-Ge birimi oluşturma gibi alanlarda teşvik destek mekanizmaları, il sanayi odaları aracılığı ile hazine tarafından verilmelidir.

Hedef 2; popülist harcamaların bir kısmı kaldırılmalı, devlette israf önlenmeli ve bu kaynakların yatırıma dönüştürülmesi olmalıdır.

Devlet her ilde ve o ilin kaynaklarını değerlendirmek üzere, üretici ve çalışanların ortak olduğu mal ve hizmet üretim tesisleri kurmalı ve bu yolla devlet para dağıtmak yerine iş dağıtmak imkânı yaratmalıdır.

İllerde yapılacak yatırımların sermaye ve yönetim şekli;

1. Ortaklar “**Devlet-üretici ve işçi**”dir.
2. Devlet yatırım yapacak; üreticiye ve işçiye, ürün bedeli ve ücretin yüzde seksenini ödeyerek, kalan yüzde 20'sini ise işletmenin hisse senedini verecektir.
3. İşletmenin yüzde 90'ı üretici ve işçiye geçince, devletin yüzde 10 hissesi kalacak. Ancak yönetimde söz sahibi olmaya devam edecektir.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Genel Müdürlüğü 2012 Mayıs ayında tarihli sanayi ve hizmetler sektörü "**81 İl Durum Raporu**" açıklamıştı. Bu raporda her

14.03.24

ilin imkânları yer almaktadır. Bunun gibi yeni bir araştırma yapılarak her ilin kaynakları ve imkânları tespit edilebilir.

Bu şartlarda, örnek olarak;

*Tunceli’de kaliteli kaynak suyu var. Tesis kurulup Orta Doğu’ya ihracat yapılabilir.

*Ardahan ve Kars’ta; ortak organik tarım ve hayvancılık organize bölgesi kurularak; Organik Tarım ve hayvan ürünleri tesisi yapılabilir.

*Bayburt’ta Bayburt taşı ihracatı için işleme tesisleri;

*Kırşehir kauçuk ve ayakkabı fabrikası,

*Çorum’da, nohut ürünleri işleme fabrikası;

*Hakkâri’de deri işleme ve ürünleri tesisleri,

*Artvin ve Ardahan’da; Kafkas arısı üretimi ve organik bal üretimi tesisleri

*Gaziantep’te ve Denizli’de iplik fabrikaları kurulabilir.

İnsanın aklını karıştıran iki soru var;

Bir...Hükûmet işsizliği neden çözmek istemiyor;

İki... Muhalefet Türkiye’de bu kadar yetişkin iktisatçı varken, neden dışardan uzman getirmek ve onlarla politika oluşturmak zorunda kalıyor?